

יליד ברסל'טובסקי, הוא בן עיירה, בילדותו נדר בין כמה עיירות. מכיוון שמשפחתו הציגה ראתה בבתן חינוך עברי לילד צו בלייבוב, סיים את לימודיו התיכוניים בגימנסיה העברית בבאליסטוק. משום כך הוא מטיב לדבר עברית, כמו בגין — חריג בנוף הפוליטיקאים הישראליים, הדוברים עברית עילגת. בגין עציר הצטרף לבית"ר — שוב כמו בגין. וכמו בגין, נרשם ללימודי מישפטים באוניברסיטת ורשה. אלא שהיה חצוי בליבו, כדבריו: "לא יכולתי לשבת בשקט וללמוד, כאשר בארץ-ישראל בנו מדינה ליהודים."

הדרכים נפרדו ב־1935. בגין נשאר בפולין, וכוכבו דרך במהרה כחוגי בית"ר כנאם מעולה. הוא עבר ברחבי המדינה, נאם בלי הרף, הכיר את אשתו, התחתן. אחרי לבטים רבים מינה אותו זאב ז'בוטינסקי — שלא אהב אותו — כנציב בית"ר בפולין. שמיר, לעומת זאת, נסע לארץ-ישראל ונרשם ללימודים באוניברסיטה העברית, על הריהצושים. הוא עלה ארצה בגפו, בהשאירו מאחוריו את הוריו ושתי אחיותיו. הם השמירו בשואה, כמו הוריו של בגין.

עם פרוץ המרד הערבי של 1936 ("המאורעות"), הצטרף יצחק יורניצקי לאירגון הצבאי-לאומי-ארצי-ישראלי, הפלג הימני שהתפלג מן ההגנה. ושכנשו הועמד כעבור זמןמה רוד רויאל. תחילה ניסה לשלב את פעולתו במחתרת עם לימודיו, אך כעבור שנה כבר היה שקוע רובו ככולו במאבק.

באותם הימים ציווה זאב ז'בוטינסקי ממרחקים לשבור את "הבלגה" המדינית של "היישוב המאורגן" והתנועה הצינונית, שקבעה כי אין לעסוק בפעולות-תגמול על פיגועים ערביים, אלא לנסות לאחר את מבצעי הפיגועים ולפגוע בהם. אצל ביצע אז סידרה של פעולות-תגמול ראוותניות, שהחלו ביריותיו של שלמה כירוסף לעבר אוטובוס ערבי, מלא נשים וילדים, ליד צפת. בשנים 1938 ו־1939 ביצע האירגון שורה ארוכה של פעולות נגד האוכלוסיה הערבית האזרחית — פגיעה באוטובוסים, מיטעני נפץ בבת-ייקולנוע, פצצות בשווקים — שבהם נהרגו מאות ערבים, גברים ונשים וילדים.

שמיר השתתף אישית בכמה מהם. אולי יותר מכל אדם אחר בארץ הוא יודע כי אין שמין של אמת באגדה, כאילו נמנע אצל מלפגוע באזרחים.

היה זה בגין, שבא ארצה ב־1942, ושקיבל לידי את הפיקוד על אצ"ל בסוף 1943, שקבע כי אין לפגוע באזרחים — כשהמדינה באזרחים ברייטים. שמיר לא היה מעולם שותף להתאפקות מעין זו.

לכאורה, אין הבדל גדול בין תאריכיהעליה של השניים — שבע שנים, בסך הכל. אולם למעשה היה ההבדל עצום. כאשר בא בגין ארצה, דרך מחנההריכוז הסובייטי והצבא הפולני הגולה של הגנרל אנדרס, היה שמיר כבר איש-מחתרת ותיק, שהשתתף בפעולות, נעצר ונכחד. הוא נמנה עם הוותיקים, בעור שבגין היה עולה חדש.

הבדל זה לא נעלם מעולם: עד היום נשאר בגין זר בגינתו ובסינתו, בעוד ששמיר נראה כאדם שגורל בארץ. על בגין חושבים בעל "פולני", על שמיר בעל "ותיק".

● מגעים עם הנאצים

בקיץ 1940, כאשר הנאצים שעטו לעבר האוקיינוס האטלנטי וכבשו את צרפת, התפלג האירגון הצבאי הלאומי. פלג, בהנהגת אברהם ("יאיר") שטרן, פרש והקים אירגון נפרד, שקרא לעצמו "האירגון הצבאי הלאומי בישראל" (להבדיל

שמיר מספיד את ילין-מור ראשון בין שוים

פרסים

ממשלת הארץ תשלם את הפרסים כדלקמן חלף ידיעות המביאות בני למאסרו של כל אחד מששת חברי קבוצת שטרן (הקוראים לעצמם "לוחמי ו"י ישראל"):

500 לא"י	200 לא"י	500 לא"י
יעקב לבשטיין	יצחק יורניצקי	נחן פרידמן-ילין
תאור: גיל: 25 גובה: 170 סבבה וגוף: כינוני עינים: חומות שערות: שחורות מוצא: צ'כי	תאור: גיל: 29 גובה: 165 כפנה הגוף: חזק עינים: חומות שערות: חומות מוצא: פולני	תאור: גיל: 31 גובה: 176 מבנה הגוף: חזק עינים: כחולות שערות: כהירות מוצא: פולני

את הידיעות אפשר למסור בכל זמן לכל קצין משטרה שהוא ולכל תחנת משטרה שהיא.

י. מ. ריימר ג'ונס
המבקר הכללי

החסיים.
26/4/194

הודעת הפרס על ראשו של שמיר טעות בסכום, טעות בגובה

בשיתוף-פעולה עם יהודים, אחרי חברי האירגון. שוטרים בריטיים התחילו לירות בראשי-חוצות בחברי המחתרת, כאשר איתרו אותם.

בדצמבר 1941 נעצר יצחק שמיר, ששימש אז כסגן מפקד האירגון הפורש, בתל-אביב בדירתו של יהושע זולר, אחד הנועזים שבלוחמי-המחתרת. המעצר נעשה בעזרת מלכודת שהמישטרה הבריטית הציבה, כשהיא מודרכת על-ידי מידע מדויק, שקיבלה מגורמים יהודיים. הבריטים העבירו את יצחק שמיר למחנההמעצר מיורק, ששכן לחופיהם, צפונית לעכו. במיורק פגש יצחק שמיר בנתן יליד-מור, המתאר בספרו לוחמי חרות ישראל פגישה זו: "בחור נמוך-קומה ורחב-גוף, לסתותיו רחבות, ראשו גדול משחייב היחס כלפי גופו; גבות-עיניו עבותות, מתמוגגות לסבך אחד של שער. הוא היה ותיק בארץ. בהגיעי לזרשה בשנת 1933, שמעתי את שימעו בתנועה-הנוער. הכל סיפרו בשיכחו והזכירוהו בגעגועים. משום-כך שמרתי את שמו בזיכרוני."

"שמחתי לשמוע, בעלותי ארצה, שגם הוא הגיע, אף כי לאחר היסוסים, שנבעו מן הרצון לשמור על שלמות המיסגרת הלוחמת, אל מחנה יאיר."

"לראשונה פגשתי במחנההמעצר במיורק. לא הרבינו בשיחות אגב טיול סביב הגדרות, כמינהג המקום. לא היה צורך בזה. גם בשיחות הקצרות די היה שנבין זה את דעתו של זה, שכן מיכאל מהיר-תפיסה היה, וגם הבדלי השקפות לא-התגלעו בינינו. התקרבנו יותר אחרי שנלקח בנימין לובנצ'יק עם חבריו לעכו. מיכאל קיבל לידי את האחריות לעניינים במקום. ויתקו באירגון, הכרתו היסודית את הארץ ואת הישוב, קשריו הענפים עם אנשי האירגון וידידיו, ובנוסף — דעתו השקולה, הריאליזם הצמוד לתנאי המציאות, יחד עם העזה אישית — כל אלה הכשירוהו להיות ראשו..."

במיורק קיבל שמיר את אחד ממיתכביו האחרונים של יאיר, שעליו סיפר: "זה לא היה מיכתב אופטימי. יאיר תיאר בנאמנות, בגלוי-לב נוקב, את תלאות המחתרת: התגורה הולכת ומתהדקת. אנשים נופלים יומיום. רק בודדים נשארו. יש בהם חסרי-ניסיון, שקשה להפעילים. למרות מכבם לברוח ולחזור אל השורות..." **כאשר נהרג יאיר, הסכה פקודתו זו לצוואה, למורת שמיר-בית החברים היו בבת-יכלא ובמחנות מעצרי בריטיים.**

● בסקידן מוות

אחרי הריגתו של יאיר בידי הבריטים, בדירה בדרום תל-אביב, היה האירגון איש אחד בודד. יהושע כהן (שהתגורר לאחר-מכן עם בן-גוריון בשרה-בוקר), שהיה היחיד שהבריטים לא הצליחו לעצור, למרות שהוכרז פרס על ראשו. יהושע הסתובב בפרדסי כפר-סבא ורעננה, עם החברה שלו (אשתו לעתיד), הוא היה מגודל זקן-פרא וניהל את המחתרת מהחורשה.

ב־31 באוגוסט 1942, אחרי תכנון קפדני, ברח מיכאל, בלווית אליהו גלעד, תוך ניצול אי-סדרים בספידת-העצירים במחנה המעצר על-ידי הבריטים, וחדרו למחסן מיוזנים ומיטות ששכן בין שתי גדרות המחנה. למרות אזרחותו של יליד-מור, שהגדיר את שותפו לבריחה של יצחק שמיר כבעל נטיות אנרכיסטיות-ניהיליסטיות, בחר בו יצחק שמיר כשותפו לדרך.

במפקדה-הערב לא נתגלתה הבריחה, ובמשך הלילה חלפו השניים על פני גדרות-החיל של המחנה. הם עקפו את עכו והלכו לאורך אפיק נחל-קישון. בהגיעם לקריית-מעצקין ניגש יצחק שמיר לביתו של ידיד, שליווה את שני הבורחים באוטובוס לחיפה. שמיר העביר את הידיעה על בריחתו ומקום הימצאו ליהושע כהן. **באותו לילה ישנו השניים בדירת אחיו של אליהו חכים שנשלח, בעבור שנתיים, ביחד עם אליהו בית-יצורי, להרוג בקאהיר את הלורד מוין.**

שליחיו של יהושע כהן הביאו עימם לחיפה מרי קצין פולני בשביל יצחק שמיר, ומרי נוסר לאלהיו גלעד. השניים יצאו

מ-בארץ-ישראל", ושגורע לימים כ-לוחמי חרות ישראל".

האנגלים קראו לו, בפשטות, "כנופיית שטרן". כעבור כמה ימים מת ז'בוטינסקי מלב שבור בנייר-יורק. מעבר למאבקים אישיים, היתה קיימת בין שני הפלגים מחלוקת עמוקה. אצל נהג על פי מיוזמותו של ז'בוטינסקי והפסיק את המאבק בכריטים, כל עוד אלה מגינים על העולם מפני המפלצת הנאצית.

למעשה קיבל ז'בוטינסקי את העיקרון שטבע יריבו, דוד בן-גוריון, שהכריז: "צריך להילחם נגד הספר הלבן באילו אין מילחמת-עולם — ולסייע לבריטים באילו אין ספר לבן."

במיסגרת מדיניות זו נהרג כעבור זמן רוד רויאל בשליחות סודית של הביון הבריטי בעיראק, ואנשי אצ"ל בארץ שירתו את הבולשת הבריטית במצור אחרי קומניסטים, שהתנגדו אז למילחמה.

אנשי שטרן, לעומת זאת, דגלו בכך ההפוך. אם המטרה היא לשחרר את ארץ-ישראל, הרי האוייב הוא הבריטי. האוייב של האוייב הוא ידיד פוטנציאלי. לכן יש להתקשר עם הנאצים ולהציע להם ברית של שיתוף-פעולה נגד הבריטים.

הבסיס המוצע: שליחת היהודים מאירופה לארץ-ישראל, תמורת פעולות-חבלה של המחתרת העברית נגד הבריטים. הוויכוח היה מר. אנשי-שטרן האשימו את אנשי רויאל כסוכני הבולשת הבריטית. אנשי-רויאל האשימו את אנשי-שטרן כסוכני הנאצים.

אנשי-שטרן לא הסתפקו בדיבורים. רבים מהם — ואולי גם שטרן עצמו — האמינו כי סופם של הנאצים לנצח במילחמה. באותם הימים לא חלם עדיין איש על רצח של שישה מיליונים. שטרן שיגר הילחים לפגישה עם הנציגים הגרמנים במרחב שחיברו על כך ד"ר מפורט, שנמצא אחרי המילחמה בארכיונים גרמניים. איש-הביון הגרמני, דנר אוטו פון-הנטיג, המליץ בכל לב לתמוך במורדים היהודיים, העוללים לגעז סכין בגב הבריטים. היתה זאת המלצה גיונית, אך היא לא התגשמה, כי הצמרת הנאצית לא נהגה על פי כללי ההגיון, כשהמדובר היה ביהודים. שטרן לא הבין זאת, ושיגר בסתיו 1941 את פרידמן-ילין (לאחר מכן: ילין-מור) לרומניה, כדי לפתוח שם במגעים עם הנאצים. זה נאסר על-ידי הבריטים בדרך, בסוריה. קורם לכן נעצר בדמשק נפתלי לובנצ'יק, שנשלח לשם כדי לבוא במגע עם הביון הגרמני בימי מישטרוישי בסוריה.

למרות עברו הבית"רי המובהק, הצטרף שמיר לאנשי-שטרן, והפך מ־2 באירגון החדש. היתה לו יד במהלכים שנועדו לפתוח במגעים עם הנאצים — בתם הרויבין עליו עד היום.

היו לפילוג עוד סיבות. המסכירות את הכרעתו של שמיר, כמו שטרן, סבר כי על האירגון הלוחם להוות תנועה נפרדת מכל הבחינות, תחת להיות כפוף למפלגה פוליטית, כפי שהיה אצל כפוף לתנועה הרוויזיוניסטית. וחשוב מכל: שטרן האמין בזכותו וביכולתו של "קומץ נבחר" לשנות את ההיסטוריה-עלי-ידי עשיית מעשים, שיכריחו את הרוכ ללכת בעיקבותיו.

זוהי תפיסה מהפכנית, אנטי-דמוקרטית במהותה, הטבועה בנפשו של יצחק שמיר. היא מנחה, בימים אלה, את המתנחלים מסוגם של משה לווינגר ואנשיו.

● מינחב לכלא

היוודע לבריטים על נסיונותיו של שטרן לבוא במגע עם האוייב הנאצי, החל המצור הגדול של המישטרה הבריטית, ומכירת קרקעות ליהודים.

הספר הלבן — הצהרת-מדיניות שפרסמו הבריטים במאי 1939, ושהטיל הגבלות חמורות על העליה היהודית ומכירת קרקעות ליהודים.